

RESSENYA A ANTONIO CORTIJO & VICENT MARTINES (EDS.): *MULTILINGUAL JOAN ROÍS DE CORELLA. THE RELEVANCE OF A FIFTEENTH-CENTURY CLASSIC OF THE CROWN OF ARAGON / JOAN ROÍS DE CORELLA MULTILINGÜE. LA IMPORTÀNCIA D'UN CLÀSSIC DE LA CORONA D'ARAGÓ DEL SEGLE XV*. SANTA BÁRBARA, PUBLICATIONS OF eHUMANISTA, 2013, 220 pp. ISBN: 78-607-95570-9-6

REVIEW TO ANTONIO CORTIJO & VICENT MARTINES (EDS.): *MULTILINGUAL JOAN ROÍS DE CORELLA. THE RELEVANCE OF A FIFTEENTH-CENTURY CLASSIC OF THE CROWN OF ARAGON / JOAN ROÍS DE CORELLA MULTILINGÜE. LA IMPORTÀNCIA D'UN CLÀSSIC DE LA CORONA D'ARAGÓ DEL SEGLE XV*. SANTA BÁRBARA, PUBLICATIONS OF eHUMANISTA, 2013, 220 pp. ISBN: 78-607-95570-9-6

JOAN VICENT FUERTES ZAPATA
fuerza@alumni.uv.es

Universitat de València

Recentment acaba de veure la llum un volum de les *Publications of eHumanista*, de la Universitat de Califòrnia, que conté, a més d'unes reflexions sobre l'obra de Joan Roís de Corella, a càrrec d'Antonio Cortijo i de Josep Lluís Martos, i una revisió de la vigència actual de Corella, feta per Antonio Ferrando, una valoració crítica i reflexió sobre la traducció de l'autor medieval, a càrrec de Vicent Martines, una bibliografia selecta de Jordi Antolí i, el que és més destacable, per novedós: l'edició i traducció de la *Tragèdia de Caldesa* de Joan Roís de Corella en 19 idiomes. Sense oblidar-nos tampoc que l'obra és situada dins del context europeu, gràcies a l'aportació d'Elena Sánchez

Ressenya a Antonio Cortijo & Vicent Martines (eds.): *Multilingual Joan Roís de Corella. The Relevance of a Fifteenth-Century Classic of the Crown of Aragon / Joan Roís de Corella multilingüe. La importància d'un clàssic de la Corona d'Aragó del segle XV*. Santa Bàrbara, Publications of eHumanista, 2013

López i el suara citat Antonio Cortijo. En conjunt, un treball francament acurat, que dona notícia d'aquest autor medieval valencià que ha estat durant alguns segles poc valorat i que ara, amb aquesta publicació elaborada per un equip d'experts, comença amb bon peu la seua singladura pel món. Però, cal anar per parts.

Així, Josep Lluís Martos, en «Tradició textual, reescriptura i difusió literària: els testimonis de l'obra de Joan Roís de Corella», fa una valoració de l'obra de Corella, és a dir, parla de la importància que té la literatura corellana per al món cultural i com va influir aquesta obra en autors posteriors. Per altra banda, Martos remarca com no caldria oblidar les d'obres de Corella que s'han perdut i, sobretot, la gran quantitat de cançoners amb textos corellans que, amb molt de pesar per a nosaltres, no hem pogut arribar a conèixer.

Per la seua banda, Antoni Ferrando en «Una actualització de Corella», fa un recorregut al llarg de la seua vida; ens mostra la seua moral cristiana i, alhora, la magnífica estètica literària llatinitzant que es pot detectar als seus escrits. Cal destacar com Ferrando compara i connecta també l'obra corellana amb altres obres del mateix segle. Al mateix temps, relaciona Corella amb corrents d'Itàlia, França i Castella. Per si tot açò no fóra suficient, Ferrando també fa un breu repàs als aspectes i aportacions més destacables de l'obra de Corella.

Unes altres aportacions que paga la pena analitzar són les fetes per Vicent Martines en «El ars de traduir en Joan Roís de Corella, la difusión no muy afortunada de sus obras y las claves para una *Tragèdia de Caldés* políglota». Martines, en tres parts ben diferenciades, parla de tres aspectes bàsics en Corella. En primer lloc, fa una reflexió de com ha influït l'obra de Corella, és a dir, com la seua traducció ha influït en la creació de noves obres. Ja en aquesta primera part ens queda ben palès quina és la valoració que el citat Martines aporta a la visió de Corella, tot començant a parlar-nos de la valenciana prosa i com per mitjà de les obres estudiades es pot veure el progrés de la llengua catalana del segle XV. No cal oblidar com d'influent ha estat l'estudi de Corella en el sorgiment d'una nova mentalitat lingüística. Tot seguit, Martines parla de les connexions que Corella va tindre amb uns determinats cercles socials i que, al remat, influïren en la seua forma d'adreçar-se als auditoris. No hem d'oblidar que la difusió d'obres corellanes no va ser gens fàcil: l'àmbit en el qual es va moure i la delicada situació de la Corona d'Aragó esdevingueren dos factors clau per tal que l'obra corellana no arribara a massa llocs. De fet, la castellanització progressiva dels cercles socials, per una altra part, va produir un tipus de literatura que poc s'assemblava a la literatura que s'havia produït i llegit al llarg del segle XV. Però no sols caldria fer esment a la castellanització dels cercles socials, la pròpia pesta que va assolir la ciutat de València tampoc va ajudar a produir una literatura més semblant a la de principis de segle. A l'última part, Martines ens recorda de nou la gran dedicació que va haver, per part de Corella a la traducció i, també, com d'oblidada ha estat la seua fama. Per «rescatar» el nostre Corella, s'ha de destacar l'excel·lentíssima tasca que ha fet Martines qui per mitjà de sendes publicacions, del 1999 i del 2001, on va traduir a l'espanyol tota la seua producció lírica i la seua prosa profana.

Ressenya a Antonio Cortijo & Vicent Martines (eds.): *Multilingual Joan Roís de Corella. The Relevance of a Fifteenth-Century Classic of the Crown of Aragon / Joan Roís de Corella multilingüe. La importància d'un clàssic de la Corona d'Aragó del segle XV*. Santa Bàrbara, Publications of eHumanista, 2013

Per si tot açò no fóra suficientment remarcable, Jordi M. Antolí, en «Bibliografia selecta sobre Roís de Corella», aporta una molt representativa selecció d'edicions, traduccions, estudis i monografies sobre l'obra de Corella. En qualsevol cas, els treballs seleccionats per Antolí permeten un recorregut molt complet per la fortuna literària del nostre autor medieval.

No solament cal destacar la gran tasca feta per professors de les Universitats d'Alacant i València com Martos, Martines o Ferrando, sinó que en aquest volum també trobem traduïda a 19 idiomes diferents una de les obres més emblemàtiques de Roís de Corella, la *Tragèdia de Caldesa*, que dona una idea claríssima, sense cap dubte, i malgrat la seua curta extensió textual, de la gran cultura i el refinament d'aportació de l'autor i, amb ell, dels gustos estètics de la Corona d'Aragó, que s'afegia així amb entusiasme al cànon cultural del Renaixement.

Si ens fixem en les traduccions fetes sobre la *Tragèdia de Caldesa*, podem destacar la no imposició d'un sol i monolític model de traducció. En funció de la tradició cultural en la qual s'acull, en cada llengua la respectiva traducció ha optat per la textura específica que ha considerat més convenient. No s'ha d'oblidar que les traduccions que conté el volum són en llengües molt diferents i que abasten un espectre amplíssim d'arreu del món. El propòsit d'aquesta opció és que les traduccions realitzen una efectiva i profitosa mediació cultural.

Per tant, gràcies a l'esforç de l'Institut Superior d'Investigació Cooperativa IVITRA, de la Universitat d'Alacant, i amb la col·laboració de la universitat nordamericana ja esmentada anteriorment, Corella ja es pot llegir en anglés, àrab, asturià, croata, neerlandés, francès, alemany, grec, hongarés, italià, japonès, occità, persa, polac, portugués, romanés, rus, espanyol i tagàlog. Un total de 19 llengües, com ja hem dit, que permetran que un dels autors més representatius del segle XV de la literatura valenciana pugui ser conegut en àmbits culturals tan diversos com Grècia o les Filipines. El volum curat per Cortijo i Martines serà, també, la porta de benvinguda a noves aportacions sobre Corella en aquelles cultures.

En definitiva, si Joan Roís de Corella alçara el cap, estic segur que estaria ben orgullós del treball realitzat i publicat ara, al qual li professaria, sense dubte, un gran afecte, si tenim en compte tota la seua tasca de traducció i com, ara, es veuria reflectit en aquesta que des de *Publications of eHumanista* se li dedica.